

Alemanya viu la seva pitjor crisi econòmica des de la fi de la Segona Guerra Mundial, amb indicadors alarmants en factors tan importants com l'atur o la marxa de les empreses. En aquest marc, els ciutadans de tres estats federats estan convocats a les urnes.

El dia 24 de març hi haurà eleccions regionals als parlaments de tres *länder* o estats federats alemanys, Baden-Württemberg, Schleswig-Holstein i Renània-Palatinat. Aquesta cita electoral permetrà de calibrar el suport popular amb què compten els partits alemanys a dos anys de les eleccions generals.

Dels tres estats federats, tots ells situats a la banda occidental, el més important des del punt de vista econòmic i demogràfic és el de Baden-Württemberg. Membre del grup dels "Quatre Motors d'Europa", juntament amb Catalunya, Llombardia i Roine-Alps, aquest *land* intensament industrialitzat ha sofert amb una duresa

ARXIU

Oskar Lafontaine, president de l'SPD. Les tensions al partit no han desaparegut.

Primàries amb rerefons econòmic

Al cartell de la imatge de dalt, al marge d'una carretera, es pot llegir: "Entreu en una regió en crisi de l'acer". Els grans *länder* econòmics alemanys han sofert una forta sacsejada com a conseqüència de la crisi econòmica dels anys noranta.

especial els efectes de la crisi econòmica dels anys 90. Fins fa pocs anys era el *land* amb la renda per càpita més alta d'Alemanya. Però el grup industrial Daimler-Benz, que hi proporcionava desenes de milers de llocs de treball, va tenir l'any passat les pèrdues més altes de la història econòmica alemanya.

Fins a final dels anys 80 Baden-Württemberg fou un bastió electoral del Partit Cristiano-demòcrata (CDU). Amb la crisi econòmica, la CDU va perdre la majoria absoluta i hagué d'acceptar el Partit Socialdemòcrata (SPD) en una "gran coalició", a partir de 1992. El balanç de l'acció del govern encapçalat pel president Erwin Teufel (CDU) és prou positiu; una bona prova n'és que sovint s'esmenta Baden-Württemberg per defensar la viabilitat d'una "gran coalició" CDU-SPD a Bonn. No obstant això, Teufel espera que la debilitat dels socialdemòcrates en l'àmbit federal tindrà efectes a Baden-

ARXIU

on tradicionalment han tingut bona implantació i el seu discurs en favor de la reducció d'impostos és ben acollit. Contràriament, els sondeigs atorguen al FDP només un 4% a Schleswig-Holstein i un 5% justet a Renània-Palatinat.

Pensa Kohl en nous socis? La CDU de Kohl ha viscut amb preocupació el daltabaix electoral sofert pels liberals aquests darrers tres anys, perquè sap que necessita un soci si vol continuar al capdavant del govern federal. El sistema electoral alemany dificulta molt l'obtenció de majories absolutes; per això des del 1949 hi ha hagut molt pocs governs monocolors a Bonn. Però la debilitat de l'FDP podria obligar Kohl a replantejar-se la seva estratègia d'aliances. Tanmateix, si no governa amb l'FDP, quines alternatives li queden? En primer lloc, una "gran coalició" amb els socialdemòcrates per compartir el desgast d'una acció de govern que necessitarà l'adopció de decisions impopulars, com és ara la retallada de prestacions socials. D'una altra banda, hi ha la possibilitat teòrica d'una entesa CDU-Verds, per més que actualment un pacte d'aquesta índole entri més aviat en l'àmbit de la política-ficció, com sigui que els Verds es consideren els aliats naturals dels socialdemòcrates.

De fet, els Verds aspiren a formar govern de coalició com a socis minoritaris de l'SPD en dos dels tres *lander* que votaran el pròxim dia 24, Schleswig-Holstein i Renània-Palatinat. L'SPD i els Verds coincideixen quasi plenament en les fórmules per a lluitar contra la desocupació: disminució d'hores treballades, repartiment del treball i l'anomenada reforma fiscal ecològica.

Schleswig-Holstein fou durant molts anys un

ARXIU

Württemberg i permetrà als cristianodemòcrates de recuperar la majoria absoluta. En tot cas, si la CDU no obté la majoria absoluta Teufel podrà recórrer als liberals de l'FDP per formar govern.

L'FDP és el partit que més s'hi juga el 24 de març. Durant la major part de la història de la República Federal d'Alemanya, el FDP va fer de partit frontissa entre cristianodemòcrates i socialdemòcrates, tant en l'àmbit regional com en l'àmbit federal. Però des del 1993 ha anat perdent representació als parlaments de quasi tots els *lander* perquè no ha superat la barrera del 5% del vot.

Baden-Württemberg, Schleswig-Holstein i Renània-Palatinat són pràcticament els últims estats federats on els liberals encara tenen representació parlamentària. Segons les darreres enquestes, superaran el sostre del 5% amb una certa comoditat només a Baden-Württemberg,

Helmut Kohl fa una abraçada a Erwin Teufel, primer ministre de Baden-Württemberg. El balanç del govern en coalició és força positiu.

Problemes de competitivitat

La gravetat de la situació econòmica a la RFA és un dels factors que més incidiran en l'evolució política del país. El creixement del PIB l'any 1995 (1,9%), ja prou exigü, pot reduir-se encara més enguany. A més d'empitjorar les finances de l'estat, amb les consegüents dificultats per a complir els criteris de convergència de Maastricht, l'alentiment econòmic ha fet augmentar espectacularment l'atur. Aquest mes de febrer propassat 110.000

persones es van afegir a les llistes de la desocupació, i la xifra total ja ultrapassa els 4.270.000, un 11,1% de la població activa. Les fallides d'empreses són notícia freqüent als informatius alemanys. La darrera ha estat la companyia constructora de vaixells Bremer Vulkan, que ha hagut de declarar suspensió de pagaments i que faria doblar la taxa d'atur de l'àrea de Bremerhaven en cas de fallida definitiva.

La causa principal d'aquesta veritable sagnia de llocs de treball és la incapacitat de les empreses alemanyes de plantar cara a uns costos laborals desorbitats. Un directiu d'una coneguda multinacional alemanya declarava no fa gaire que és econòmicament inviable d'instal·lar una planta de fabricació de xips a Alemanya perquè a Singapur té una mà d'obra altament qualificada amb uns salaris sis vegades inferiors als dels alemanys.

A més dels elevats nivells salarials, els costos laborals no salarials —és a dir, les contribucions que financen les prestacions socials— constitueixen un poderós "desincentiu" de la contractació. De la remuneració total obtinguda per un treballador alemany, només un 55% correspon a retribució per hores realment treballades; la resta inclou la quota de la Seguretat Social, les sis setmanes de vacances anuals i beneficis suplementaris. Aquest és un problema que comença tot Europa, però les dimensions del fenomen a Alemanya són superlatives. Només a base d'elevadíssimes contribucions es pot finançar l'àmplia gamma de prestacions socials que ofereix l'estat del benestar alemany, entre elles: ajuda social després d'expirar el subsidi d'atur, subvencions per a pagar lloguers i mantenir els fills en edat acadèmica o estades de tres setmanes a balnearis lúxosos.

Totes les forces polítiques coincideixen en la necessitat urgent d'adoptar mesures que millorin la competitivitat de les empreses, però difereixen substancialment en la manera de fer-ho. La coalició governamental encapçalada pel canceller Helmut Kohl opta per retallar algunes prestacions socials. S'ha aprovat recentment la disminució de l'ajuda social d'una manera global i concretament en un 25% per a les persones que rebutgin un treball digne. L'edat mínima en què els parats poden jubilar-se amb un 100% de la pensió ha elevat de seixanta anys a seixanta-tres.

Per la seva banda, el Partit Socialdemòcrata (SPD) s'oposa al que considera un desmantellament de l'estat del benestar i propugna un repartiment del treball mitjançant una reducció de la setmana laboral i l'anomenada "reforma fiscal ecològica". Es tracta d'un concepte ideat pels Verds, que ara proposen també els socialdemòcrates. La "reforma fiscal ecològica" implicaria l'augment d'impostos a les empreses pel consum d'energies poc ecològiques. L'increment de recaptació obtingut pels impostos sobre el consum d'electricitat o petroli permetria una disminució de les contribucions a la Seguretat Social. L'objectiu és d'encarir el consum d'energia, protegir el medi i abaratir el factor productiu treball. **A. M.**

Daimler-Benz s'expandeix cap a l'est. Tot i això, té moltíssimes pèrdues.

estat federat predominantment agrícola, amb un cert endarreriment econòmic i regit políticament per la CDU. Les seves fonts d'ingressos eren l'agricultura, la ramaderia, el turisme i les drassanes. Arran d'un escàndol polític protagonitzat a final dels anys 80 pel president cristianodemòcrata de Schleswig-Holstein d'aleshores, Uwe Barschel, els socialdemòcrates hi obtingueren la majoria absoluta. Durant aquests darrers vuit anys, els governs de l'SPD han fomentat el desenvolupament d'una economia moderna basada en empreses de serveis, d'electrònica i d'informàtica. A més, la popular presidenta de Schleswig-Holstein, Heide Simonis, s'ha convertit en una figura destacada de l'ala més esquerrana del partit. Ara bé, la pèrdua de suport de l'SPD a escala federal pot costar-li la majoria absoluta, circumstància que obriria les portes a una coalició amb els Verds.

Renània-Palatinat és l'únic estat federat on governa una coalició socialdemòcrata-liberal. El seu president socialdemòcrata, Kurt Beck, s'ha manifestat en favor de mantenir aquesta col·laboració si l'FDP ultrapassa la "fatídica" barrera del 5%. En cas contrari, Beck haurà de pactar amb els Verds.

Les eleccions del 24 de març serviran en part per determinar la força relativa de les dues alternatives de govern més probables per a les eleccions generals del 1998: els tandems CDU-FDP i el SPD-Verds. No han desaparegut les tensions a la cúpula federal de l'SPD, malgrat el *putsch* dut a terme per Oskar Lafontaine en el congrés de Mannheim del novembre de l'any passat. Al contrari: el nou president dels socialdemòcrates rep fins i tot crítiques dels seus companys de partit per la seva campanya demagògica contra l'absorció dels immigrants descendents d'alemanys. Segons Lafontaine, l'assimilació de col·lectius com el dels alemanys procedents del Kazakhstan resulta massa costosa en uns moments en què a la RFA ja hi ha quasi 4.300.000 persones sense feina.

Els Verds al poder? Coalicions entre socialdemòcrates i verds ja governen en alguns estats federats, entre ells el més poblat, Renània del Nord-Westfàlia, i el més extens, Baixa Saxònia. Schleswig-Holstein i Renània-Palatinat podrien afegir-se a aquesta llista. Després d'haver recorregut un llarg camí des de la simple protesta antinuclear de principi dels anys vuitanta a la respectabilitat política actual, els Verds no estan gaire lluny de Bonn. Tal com es perfilen les pròximes eleccions generals, els seus resultats poden marcar història: una cinquena victòria electoral de Helmut Kohl o la primera participació d'un partit ecologista en el govern d'un estat.

Alexandre Muns